

DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA Nr. 7

VIEGLĀ AUTOMOBĪĻĀ VADĪTĀJAM

1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Par instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši Latvijas Republikas spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas, administratīvas vai kriminālatbildības.

1.1 Vieglo automašīnu izmantot darba vajadzībām atļauts darbiniekiem kuriem ir atbilstošas kategorijas autovadītāja apliecība:

- 1.1.1. kurām ir veikta ievadapmācība un sākotnējā instruktāža darba vietā, ugunsdrošībā un ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā;
- 1.1.2. kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un tas ir atbilstošs, lai vadītu automašīnu.

1.2. Vieglo automašīnu vadītājam ir nepieciešams:

- 1.2.1. zināt un ievērot Ceļu satiksmes noteikumu prasības pārvietojoties pa ceļiem un citām vietām, pa kurām iespējama transportlīdzekļu braukšana.
- 1.2.2. zināt un nodrošināt automobiļa, tā agregātu, konstrukcijas elementu tehniskā stāvokļa un aprīkojuma prasības, kuras noteiktas automobiļa izgatavotāju uzņēmuma tehniskajā raksturojumā, kā arī atbilstoši LR obligāto standartu un normatīvu prasībām.

1.3. Vieglo automašīnu vadītājam ir nepieciešams zināt drošus darba paņēmienus sagatavojot un lietojot:

- 1.3.1. Instrumentus, darba rīkus, veicot automobiļa remontdarbus, tehniskās apkopes un apkopšanas darbus;
- 1.3.2. citus autokosmētikas ķīmiskos līdzekļus;
- 1.3.3. Degvielu, eļļas, smērvielas, dzēšanas šķidrumus, vējstiklu šķidrumu.

1.4. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori braucot ar automobili pa ceļiem un citām vietām, kurās iespējama transportlīdzekļa braukšana:

- 1.4.1. Automobiļa tehniski bojājumi, kuri var būt par cēloni ceļu satiksmes negadījumiem;
- 1.4.2. Bīstamu situāciju iespējamība citu ceļu satiksmes dalībnieku nelabvēlīgas rīcības rezultātā;

- 1.4.3. Vadītāja augumam neatbilstošs sēdekļa regulējums, kas ir par iemeslu ķermeņa neērtam stāvoklim, apgrūtina automobiļa vadīšanu un manipulēšanu;
 - 1.4.4. Neizvākti priekšmeti uz salona grīdas pie vadītāja kājām, kas var traucēt vadības ierīču lietošanu;
 - 1.4.5. Nepietiekama ceļa pārredzamība;
 - 1.4.6. Salona paaugstinātas vai pazeminātas gaisa temperatūras iedarbība Salonā ieplūdušu benzīna tvaiku vai atgāzu iedarbība, saindēšanās ar tiem var būt par cēloni automobiļa vadīšanas kontroles zudumam un ceļa satiksmes negadījumam;
 - 1.4.7. Aizdeģšanās motora nodalījumā vai salonā.
 - 1.4.8. Neapmierinošs ceļa stāvoklis, tā pasliktināšanās pēc lietus, snigšanas, atkalas;
 - 1.4.9. Mijkrēslis un nepietiekama redzamība kā arī diennakts tumšais laiks;
 - 1.4.10. Braukšanas ceļā izveidojušies satiksmei bīstami šķēršļi;
 - 1.4.11. Automobiļa vadīšana alkohola, narkotisko vai citu vielu ietekmē;
 - 1.4.12. Automobiļa vadīšana vadītājam esot slimam vai tādā mērā nogurušam, ka tas var ietekmēt vadītāja reakciju, darba spējas un satiksmes drošību;
 - 1.4.13. ilgstošs traucējošs troksnis
 - 1.4.14. uzmanības novēršana.
- 1.5. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori automobiļa remontdarbu, tehnisko apkopju, un apkopšanas darbos:**
- 1.5.1. Nepietiekams darba vietas apgaismojums;
 - 1.5.2. Slīdenas virsmas
 - 1.5.3. Bojātu instrumentu un darba rīku lietošana;
 - 1.5.4. Nepareizu darba paņēmieni un metožu lietošana, darba tehnoloģijai paredzētu instrumentu un ierīču aizstāšana ar nepiemērotiem darba rīkiem vai priekšmetiem;
 - 1.5.5. Elektriskās strāvas iedarbība, pieskaroties strāvu vadošajām daļām, kas atrodas zem sprieguma;
 - 1.5.6. Termotraumu iespējamība atverot pārkarsētu dzesēšanas sistēmu, pieskaroties karstajām dzinēja vai atgāzu izplūdes daļām, saskare ar elektrosistēmā izraisītu īssavienojumu kontaktvietu vai dzirkstelēm;
 - 1.5.7. Ugunsbīstama vide darbā ar paaugstinātas ugunsbīstamības vielām vai viegli uzliesmojošiem šķīdriem;
 - 1.5.8. Augsta temperatūra un izdalošās gāzes ugunsgrēka gadījumā.
- 1.6. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi veicot automobiļa remonta, tehnisko apkopju vai apkopšanas darbus:**
- 1.6.1. Apgaismojums garāža- normālu darba apstākļu nodrošināšanai;
 - 1.6.2. Piespiedu vai dabiskā darba vietas ventilācija;
- 1.7. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi braucot vai atrodoties ceļā:**
- 1.7.1. Ārējās apgaismes ierīces- tuvās vai tālās gaismas lukturi, gabarītlukturi, avārijas gaismas signalizācija, stāv gaismas lukturi, miglas lukturi;

- 1.7.2. Kontroles mērierīces un signalizācijas sistēma par automobiļa braukšanas, dzinēja, atsevišķu agregātu un sistēmas drošas darbības vai avārijas režīma stāvokli;
 - 1.7.3. Drošības jostas un gaisa spilveni
 - 1.7.4. Salona ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmas.
- 1.8. Individuālie aizsardzības līdzekļi aizsardzībai no mehānisko, termisko un ķīmisko faktoru iedarbības automobiļa vadītājam paredzēti individuālās aizsardzības līdzekļi lietošanai tehnoloģiskajās operācijās- atkarībā no nepieciešamības:**
- 1.8.1. aizsargcimdi.
- 1.9. Ugunsdrošības prasības:**
- 1.9.1. Aizliegts smēķēt dienesta automobiļa kabīnē, vietās, kur ir izvietotas smēķēšanas aizlieguma zīmes;
 - 1.9.2. aizliegts glabāt un pārvadāt automobiļa salonā viegli gaistošus - uzliesmojošus materiālus, vielas.
- 1.10. Ja braukšanas laikā konstatēti automašīnas bojājumi:**
- 1.10.1. nekavējoties novietot automašīnu ceļa vai brauktuves malā un izlikt avārijas zīmi, uzvilkt signālvēsti un veikt nepieciešamos remontdarbus, braukšanu atsākt tikai pēc bojājumu novēršanas, ziņot par notikušo darba devējam.
 - 1.10.2. ja saviem spēkiem nav iespējams bojājumus novērst, izsaukt tehnisko palīdzību (vai griezties tuvākajā servisā, ja iespējams turpināt ceļu neapdraudot savu un citu satiksmes dalībnieku drošību) un ziņot par notikušo darba devējam.
- 1.11. Darba higiēnas prasības:**
- 1.11.1. ievērot personas higiēnas prasības;
 - 1.11.2. mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot.

2.DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBU UZSĀKOT(PIRMS IZBRAUKŠANAS)

- 2.1. Pārlicināties par automašīnas tehnisko stāvokli. Pārbaudīt vai ir nepieciešamie instrumenti, ugunsdzēsamais aparāts, aptieciņa, signālvēste, avārijas apstāšanās zīme, kā arī pārlicināties vai nav izdegusi kāda no apgaismes sistēmas lampiņām.
- 2.2. Pārlicināties par saziņas ierīču esamību un vai ir visi nepieciešamie dokumenti - vadītāja apliecība, transportlīdzekļu tehniskā pase un citi.

- 2.3.** Pirms remonta, tehnisko apkopju vai apkopšanas darba sākšanas:
- 1) vizuāli pārbaudīt lietošanai paredzēto individuālo aizsardzības līdzekļu derīgumu
 - 2) automobiļa remonta, tehnisko apkopju vai apkopšanas darbiem paredzēto mehānizēto vai nemehānizēto darba rīku, ierīču un instrumentu sagatavošanu darbam veikt saskaņā ar šo izstrādājumu izgatavotāju uzņēmuma norādījumiem;
 - 3) pārbaudīt un sagatavot inventāru, materiālus un līdzekļus, kuri nepieciešami paredzētās darba operācijas veikšanai;
 - 4) paredzēt un sagatavot attiecīgs neitralizējošus šķīdumus, vai tīrā ūdens rezerves, gadījumiem, ja notikusi ķermeņa atklāto daļu saskare ar darba operācijā lietotām indīgām, ķīmiskām un citām kaitīgas iedarbības vielām vai šķīdumiem.
- 2.4.** Neuzsākt darbu:
- 2.4.1.** Ja pirms izbraukšanas automobilis nav tehniskā kārtībā, nav aprīkots ar avārijas zīmi, medicīnisko aptiecinu, ugunsdzēsamo aparātu, konstrukcijā paredzētajām drošības jostām;
 - 2.4.2.** Ja remontdarbiem, tehnisko apkopju vai apkopšanas darbiem: nav pietiekams darba vietas apgaismojums vai ir bojāti veicamajai darba operācijai nepieciešamie individuālie aizsardzības līdzekļi;
 - 2.4.3.** Ar bojātiem mehānizētiem vai nemehānizētiem darba rīkiem un instrumentiem;
 - 2.4.4.** Ja veicamajai darba operācijai nav atbilstošu darba rīku, palīgierīču vai instrumentu;
 - 2.4.5.** Pielūzņotā un nesakārtotā darba vidē;
 - 2.4.6.** Ja nedarbojas vai nav dabiskās ventilācijas telpā, kur darbs saistīts ar ugunsbīstamību un veselībai kaitīgu vielu izgarojumu vai aerosolu izdalīšanos
 - 2.4.7.** Ar jauna parauga tehniskajiem līdzekļiem kā arī automobiļa apkopšanas līdzekļiem bez iepriekšējas iepazīšanas ar to izgatavotāju uzņēmuma lietošanas norādījumiem.
 - 2.4.8.** Ja ir slikta pašsajūta, nogurums vai arī ja automašīna nav tehniskā kārtībā, nav veikta civiltiesiskā apdrošināšana, bez numura zīmēm u. tml.
- 2.5. Aizliegts** uzsākt darbu (braukt), alkoholistu, toksisku vai narkotisku vielu reibumā, kā arī lietot tās braukšanas laikā.

3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

- 3.1.** Braukšanas laikā jābūt uzmanīgam, koncentrētam un nenovērst uzmanību uz blakus lietām un sarunām. Izpildīt visas **“Ceļu satiksmes noteikumu”** un Ceļu policijas darbinieku likumīgās prasības.
- 3.2.** Braucot **aizliegts** sarunāties pa mobilo telefonu, ja nav *“brīvo roku sistēmas”*, kura dod iespēju sarunāties pa telefonu neturot to rokā. Braukšanas laikā nelietot nekāda veida viedierīces, planšetdatorus.

- 3.3. Sekot transporta līdzekļa kontrolaparātūras rādījumiem, tehniskajam stāvoklim visu braukšanas laiku.
- 3.4. Motora dzesēšanas sistēmas pārkaršanas gadījumā jebkādas darbības (izplešanās trauka vāciņa noņemšana u.c.), veikt tikai pēc dzesējošā šķidruma atdzišanas.
- 3.5. Nepieciešamos remontdarbus reisa laikā, savas kompetences ietvaros, veikt stāvlaukumos, bet ja stāvlaukumu tuvumā nav, tad censties automašīnu novietot ceļa malā tā, lai strādājot nebūtu jāatrodas uz ceļa braucamās daļas. Veicot remontdarbus nelīst zem automašīnas, ja tā ir pacelta. Remontu veikšanai izmantot tikai nebojātus instrumentus un palīgierīces, kā arī pielietot tos atbilstoši to nozīmei.
- 3.6. Mainot riepu nodrošināt automašīnu pret izkustēšanos ar stāvbremzes un paliktņu palīdzību. Domkratu novietot stabili un uz cieta pamata. Atskrūvējot riteni skrūves, nelekt ar kājām uz atslēgas. Atslēgas pagarināšanai neizmantojot nekādas palīgierīces.
- 3.7. Aizliegts pārvadāt salonā vairāk cilvēku nekā tas ir atļauts automašīnas tehniskajos noteikumos.
- 3.8. Aizliegts, darba laikā, automašīnā uzņemt nepiederošas personas.
- 3.9. Nedot automašīnu vadīt citiem cilvēkiem, kā arī darba laikā neuzņemt gadījuma pasažierus.
- 3.10. Apstāties atpūtai vai ēšanai tikai stāvlaukumos.
- 3.11. Aizliegts gulēt salonā, ja darbojas dzinējs.
- 3.12. Pirms izkāpt no automašīnas, kura novietota ceļa (ielas) ar dzīvu satiksmi labajā pusē, pārliecināties, ka tuvumā nav braucoši transporta līdzekļi.
- 3.13. Atstājot automašīnu, lai veiktu darba pienākumus, pārliecināties, ka ir izslēgts apgaismojums, aizslēgtas durvis, ir ieslēgta un darbojas signalizācija.
- 3.14. Degvielu uzpildīt tikai degvielas uzpildes stacijās.
- 3.15. Aizliegts vadīt automašīnu apavos, kuri nav aizšņorējami vai aizsprādzējami (*t.s. iešļūcenēs*).
- 3.16. Ziemas laikā aizliegts braukt, ja nav uzliktas ziemas apstākļiem piemērotas riepas. Ziemas riepas ieteicams uzlikt (noņemt) vadoties no reālajiem laika apstākļiem, nevis tikai normatīvajos aktos noteiktajos termiņos.
- 3.17. Braucot pa uzņēmuma (arī sveša) teritoriju, izmantot tikai braukšanai paredzētās vietas un norādītās pārbrauktuves, kā arī ievērot noteiktos ātruma un citus ierobežojumus.
- 3.18. Lietū, sniegā, apledējuma, atkalas apstākļos esiet piesardzīgs iekāpjot un izkāpjot no automašīnas, lai izvairītos no pakļupšanas, nokrišanas paslīdēšanas rezultātā.
- 3.19. **Izvēlēties drošu braukšanas ātrumu, ņemot vērā laika apstākļus, ceļa segumu un situāciju uz ceļa**

4.RĪCĪBA ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

- 4.1. Ja noticis nelaimes gadījums darbā, nekavējoties jāsniedz cietušajam pirmā palīdzība (vai pašpalīdzība), un jānogādā cietušais (jāgriežas)

medicīnas iestādē un jāpaziņo darba devējam. Ja nepieciešams, jāizsauc ātrā medicīniskā palīdzība (Tel.**113** vai **112**). Nelaiemes gadījuma (negadījuma) notikuma vieta jāatstāj neskarta.

- 4.2.** Ugunsgrēka gadījumā izsaukt VUGD (zvanīt **112**), paziņot darba devējam un palīdzēt ugunsgrēka likvidēšanā savas kompetences ietvaros, neapdraudot savu un citu personu dzīvību vai veselību.
- 4.3.** Ja ir noticis ceļu satiksmes negadījums, rīkieties atbilstoši Ceļu satiksmes noteikumu prasībām. Izsaukt policiju (zvanīt **110**).

5.DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

- 5.1.** Novietot automašīnu paredzētā vietā un veikt tās apskati.
- 5.2.** Izslēgt visas automašīnas elektroietaisies, aizslēgt durvis, ieslēgt signalizāciju.
- 5.3.** Ja darba dienas beigās automašīnai konstatēti bojājumi, kuru dēļ nav pieļaujama tās ekspluatācija nākošajā dienā, informēt par to darba devēju.
- 5.4.** Atgriežoties garāžā:
 - 5.4.1.** Atverot garāžas durvis, tās nofiksēt atvērtā stāvoklī;
 - 5.4.2.** Pēc iebraukšanas garāžā nekavēties izslēgt motoru
 - 5.4.3.** Aizejot nodzēst gaismu, aizslēgt durvis, un, ja ir – ieslēgt garāžas apsardzes signalizāciju;
- 5.5.** Pēc automobiļa remonta, tehnisko apkopju vai apkopšanas darbiem:
 - 5.5.1.** Savākt un novietot darba rīkus, detaļas, instrumentus un pārējos tehniskos autokosmētikas neizlietotos līdzekļus to glabāšanai paredzētās vietās;
 - 5.5.2.** Satīrīt no remonta vietas visus darba procesā radušos atkritumus – vecās krāsas, rūsas, metāla u.c. sīkdaļu atkritumus;
 - 5.5.3.** Uzkopjot darba vietu lietot cimodus, lielšķeri, birsti, bet metālu skaidu saslaucīšanai – drāšu birsti;
 - 5.5.4.** Eļļainās ar smērvielām, degvielu vai krāsu pieslaucītas lupatas vai slaukāmos izlietotos materiālus neatstāt automobilī vai garāžā – tie jāizvāc uz ārpus telpām ar vāku aprīkotām kastēm;
 - 5.5.5.** Sakārtot individuālos aizsardzības līdzekļus (ja nepieciešams neitralizēt, dezinficēt_ un novietot tos glabāšanai paredzētā vietā (atsevišķā telpā, plauktā vai skapī);